

Zapowiedzi wydawnicze

1. SŁOWNIK SZTUKI WCESNOCHRZESCIJANSKIEJ

Słownik, który zamierzamy przygotować, ma za zadanie wypełnić dotkliwą lukę w polskiej literaturze encyklopedycznej i popularnonaukowej. Nie ma bowiem, jak dotąd, w języku polskim słownika zawierającego szeroką informację z zakresu archeologii i sztuki wczesnochrześcijańskiej. Słownik nasz będzie pełnił rolę przewodnika wśród faktów i wydarzeń ze świata sztuki wczesnochrześcijańskiej, a także stanowił uzupełnienie do "Słownika wczesnochrześcijańskiego piśmiennictwa" opracowanego przez J.M.Szymusiaka i M.Starowieyskiego. Czytelnik będzie mógł znaleźć w nim najczęściej spotykane terminy, fakty i nazwiska z dziedziny archeologii, historii sztuki i życia codziennego starożytnych chrześcijan od czasów apostoelskich do II Soboru Nicejskiego na Wschodzie /787/ i do okresu stabilizacji świata śródziemnomorskiego po okresie wędrówek ludów na Zachodzie /VIII w./. Niżej podpisani autorzy słownika biorą odpowiedzialność za koncepcję dzieła, jego układ oraz treść większości haseł. Tylko niektóre z nich zostaną napisane przez innych autorów zaproszonych do współpracy.

Treść haseł uwzględniać będzie najnowsze odkrycia archeologiczne i wyniki badań naukowych. Poszczególne hasła zaopatrzone będą w bibliografię umożliwiającą czytelnikom orientację w podstawowej literaturze przedmiotu. W osobnym aneksie przedstawiona zostanie kompletna polska bibliografia na temat archeologii i sztuki wczesnochrześcijańskiej. Uzupełnieniem treści haseł będzie materiał ilustracyjny w postaci map, planów oraz zdjęć zabytków sztuki wczesnochrześcijańskiej.

Hasła, które w słowniku będą ułożone w porządku alfabetycznym, podzielić można na osiem obszernych grup tematycznych. 1. topograficzne, zawierać będą omówienie topografii i znalezisk archeologicznych na terenie różnych miejscowości i prowincji Imperium Romanum,

jak np. Antiochia, Betlejem, Cylicja, Dura Europos, Egipt, Filippi, Gerasa, Malta, Noricum, Rawenna, Syria. 2. dotyczące cmentarzy i architektury sepulkralnej, m.in. arcosolium, cubiculum, hypogeum, fossor, katakumby, loculus, memoriae, refrigerium. 3. związane z chrześcijańską architekturą sakralną, np. bazylika, baptysterium, consignatorium, domus ecclesiae, diaconicon, empori, fenestella confessionis, klasztor, mensa, narteks, ołtarz, pastoforia. 4. ze sztuki wczesnochrześcijańskiej omawiające poszczególne jej działy, jak np. iluminacje książkowe, sarkofagi, ceramikę, mozaiki. 5. ikonograficzne omawiające symbolikę i ikonografię najczęściej występujących przedstawień, jak np. Abraham, Daniel, Dobry Pasterz, Jonasz, kotwica, Noe, orant, Piotr św., ryba. 6. zajmujące się formą, dekoracją i użyciem wczesnochrześcijańskich przedmiotów codziennego użytku oraz sprzętów kultowych, jak np. ampułki, dyptychy, kadzielnice, kielichy, lampy, relikwiarze, szaty liturgiczne, świeczniki. 7. dotyczące źródeł pisanych przydatnych w badaniach archeologicznych, jak np. acta martyrum, itineraria, kalendarze, martyrologia. 8. przedstawia biogramy zasłużonych badaczy z dziedziny sztuki wczesnochrześcijańskiej, jak np. A.Bosio, J.Bilczewski, F.J.Dölger, A.Ferrua, E.Josi, Th.Klauser, A.Kwieciński.

Objętość słownika zaplanowano na 70-80 arkuszy autorskich, a zakończenie opracowania całości na rok 1986. Słownik sztuki wczesnochrześcijańskiej przeznaczony będzie nie tylko dla szerokiego kręgu czytelników, lecz także dla studentów archeologii wczesnochrześcijańskiej, patrologii i historii Kościoła.

E.Jastrzębowska - T.Głogowski

Warszawa

2. Jest już gotowy nowy polski przekład "Oktawiusza" Minucjusza Feliksa opracowany przez doc. Mariana Szarmacha /Toruń, Uniw. M.Kopernika/ na podstawie najnowszego teubnerowskiego krytycznego wydania B.Kytzlera; jego druk przewidziany jest w serii wydawniczej "Pisma Starochrześcijańskich Pisarzy". Tenże autor złożył do druku w trzecim numerze "Études de Philologie Classique" /Toruń/ artykuł pt. "Minucius Felix und die Zweite Sophistik".